

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 64. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359991248/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

«Ifald jeg ikke kan berøve mig Livet, tør jeg heller ikke udsætte mig for en sandsynlig Død, og alle Eders Hælle er da kun Forbrydere. Den Befaling, I giver dem, retfærdiggør dem ikke. I har ikke Ret til at sende dem i Døden, hvis de ikke har havt Ret til at give deres Samtykke dertil. Ifald jeg ikke over mig selv har denne Ret til Døden, hvem har da givet den til Samfundet? Har jeg afstaaet, hvad jeg ikke besad? Hvilket vanvittigt Samfundsprincip har I opfundet, som forklarer, at jeg til min Undertrykkelse har afstaaet en Ret, som jeg ikke besad til at undslippe fra Undertrykkelsen?»

Jeg har engang for mange Aar siden i en Afhandling om den tragiske Skæbne lagt lignende Ord i Selvmorderens Mund: «Den, der sukker under Eksistensens Lidelser, kan anklagende vende sig imod sin Skæbne og sige: hvorfor blev jeg født, med hvad Ret, hvorfor spørges vi ikke? Var jeg bleven spurgt, og havde jeg vidst hvad det var at leve, jeg vilde aldrig have givet mit Samtykke dertil. Vi er Alle som Mænd, der mod deres Vilje presses til Matroser, men den Matros, der er bleven presset og uden sit Samtykke ført til Skibet, han betragter sig ikke som forpligtet til at blive derpaa; naar han ser sit Snit vil han desertere. Indvender man, at jeg har nydt det Gode i Livet, og derfor nu maa taale det Onde, da svarer jeg: De Livets Goder, den Barndommens Lykke f. Eks., som jeg nød, og ved hvis Modtagelse jeg siges at skulle have givet mit Minde til at leve, disse Goder modtog jeg, lidet anende at det var Haandpenge; derfor binder disse Haandpenge mig ikke. Jeg vil ikke bryde Skibets Mandstugt, ikke myrde mine Kammerater eller lignende, jeg vil kun det ene jeg har Ret til, Friheden, da jeg aldrig har forpligtet mig til at blive.»

Her er selvfølgelig ingen Anledning til at drøfte Spørgsmaalets Væsen. Hvorvel jeg ikke tror, at man kan anføre Andet mod Berettigelsen af Selvmord end Pligterne mod andre Mennesker, saa belvivler jeg for min Part ingenlunde, at dette Hensyn i mangfoldige Tilfælde er fuldkommen tilstrækkeligt og fyldestgørende. Iøvrigt overlader jeg ganske Moralisterne dette Spørgsmaals Besvarelse. Jeg skildrer og forklarer kun rent naturhistorisk en Sjælstilstand som faktisk har vist sig og gjort sig gældende i Litteraturen. Thi *Obermann* og *Werther* er ikke de eneste Bøger fra hin Tid, i hvilke Selvmordet fremstilles eller drøftes. Atala dræber sig selv, René forhindres kun